

DECISIÓ DE LA SÍNDICA DE GREUGES REFERENT 5 @BCI 'G-GH9A5 '89' H5 F= 57 -é '89' @G'9G7C @G'6 F9GGC @89 '65 F79 @CB5'

TRAMITACIÓ

- El 27 de març de 2017 es va rebre una queixa en que la persona interessada manifestava desacord amb el nou sistema de tarifació econòmica de les escoles bressol de Barcelona.
- El 12 d'abril de 2017 la síndica de greuges va admetre a tràmit la queixa, ja que reunia els requisits reglamentaris, i va designar assessor.
- La comprovació del fet presumptament greujós ha comportat, en síntesi, l'estudi de les circumstàncies concurrents, l'anàlisi de la normativa aplicable i l'observació de si s'havien aplicat els principis de bona Administració per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat. Amb aquesta finalitat, aquesta Sindicatura ha dut a terme les accions següents:
  - El 12 d'abril de 2017 l'assessora va iniciar l'anàlisi de la informació presentada per la persona interessada.
  - D'acord amb el principi d'economia administrativa, no es va efectuar petició d'informe a l'Alcaldia, però a l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona (IMEB) sí que se li va demanar la tramesa del document explicatiu del canvi de modalitat de pagament a les escoles bressol.
  - El 15 de maig de 2017 es va rebre el document sol·licitat a l'IMEB.
- El 4 de setembre de 2017 l'assessora, a partir de la informació aportada per la persona interessada, la informació obtinguda i la documentació sol·licitada per a l'anàlisi dels fets, va emetre un informe proposta amb les consideracions següents.

CONSIDERACIONS

Descripció de la queixa

El ciutadà es va dirigir a la Sindicatura de Greuges per plantejar diferents observacions respecte a la implantació del nou sistema de tarifació social que l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona, ens responsable de la gestió de l'escoles bressol municipals (EBM), té previst implantar a partir del curs 2017-2018. La majoria d'aquestes qüestions estan vinculades als nous criteris que s'estableixen per determinar la quota mensual que correspondrà a cada família i al fet que l'import màxim mensual que s'havia de pagar per a un fill fins al darrer curs era de 289,3 € i a partir del proper curs serà de 395 € (escolaritat i mitja pensió).

Posició municipal

L'Ajuntament de Barcelona argumenta que el nou sistema de tarifació social per a les EBM és més flexible, universal i redistributiu que l'anterior i estableix 10 trams

esglaonats de quotes mensuals en funció de la renda familiar, elimina la quota única i ajusta l'import a la capacitat econòmica de la família.

El model vigent fins al darrer curs partia d'una quota mensual de 289 € amb mitja pensió inclosa. Segons els ingressos del nucli familiar, a aquest import se li podia aplicar una reducció del 30 % o 50 %. Si la situació econòmica de la família era molt precària, els Serveis Socials emetien un informe justificatiu que podia suposar un 80 % de descompte o bé el 100 %.

Les xifres que facilita l'Ajuntament indiquen que en el darrer curs escolar 900 famílies gaudien de gratuïtat total i 3.600 famílies es beneficiaven de bonificacions del 30 %, 50 % o 80 % de la quota mensual.

La tarifació social que entrarà en vigor a partir del mes de setembre de 2017 suposa la desaparició de la quota gratuïta i la implantació de deu quotes segons el llindar de la renda familiar. En funció dels ingressos declarats el darrer fiscal i el nombre de persones que consten en el Padró municipal que formen el nucli familiar, el programa informàtic ideat per a aquest efecte calcula el llindar de la renda corresponent i el tram de la tarifa que pertoca. Amb aquest nou model totes les famílies han d'abonar una quantitat econòmica en concepte de mesada, sent la mínima de 50 € i la màxima de 395 € (ambdues amb mitja pensió).

La decisió de suprimir la gratuïtat i substituir-la per una quota mínima és coherent amb el principi de la tarifació social que cada família paga en funció de la seva capacitat econòmica, tot i que es manté la possibilitat que els Serveis Socials puguin ajudar les famílies que ho requereixin.

Aquesta nova modalitat preveu diferents realitats que puguin donar-se en el si de les famílies que sol·liciten plaça per a una EBM: infants acollits, famílies nombroses de categoria general o especial, famílies monoparentals, amb un membre que pateix una discapacitat reconeguda, amb un infant que ja assisteix a una EBM, amb els progenitors divorciats o separats legalment. En el cas d'avis que conviuen en el mateix habitatge, no s'inclouen en el nucli de convivència ni tampoc els seus ingressos.

Normativa aplicable

L'article 103 de la Constitució espanyola estableix que l'Administració pública serveix amb objectivitat els interessos generals i actua d'acord amb els principis d'eficàcia, jerarquia, descentralització, desconcentració i coordinació, amb submissió plena a la llei i al dret.

L'article 31.2 de la Constitució espanyola estableix que la despesa pública ha de realitzar una assignació equitativa dels recursos públics i que la seva programació i execució han de respondre als criteris d'eficiència i economia.

Resolució per la qual es fa públic l'Acord del Consell de Direcció del Consorci d'Educació de Barcelona de 23 de març de 2017, sobre la preinscripció i matrícula d'alumnat a les escoles bressol i llars d'infants de titularitat pública de la ciutat de Barcelona per al curs 2017-2018.

La Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat, signada per l'Ajuntament de Barcelona, en l'article VI.1, estableix que els col·lectius més vulnerables tenen dret a gaudir de mesures específiques de protecció. L'article XIII.1

de la mateixa Carta fa referència al fet que les autoritats municipals faciliten l'accés a l'educació elemental a infants i joves.

Valoració i conclusions

La queixa que formula el ciutadà planteja un seguit de supòsits que qüestionen la bondat del nou model de tarificació social: famílies que poden beneficiar-se d'un menor import de la quota mensual si disposen d'ingressos no declarats, no preveu si la família viu de lloguer, està pagant una hipoteca, viu en un habitatge social o per contra l'allotjament no li suposa cap despesa perquè és de propietat. També fa referència al fet que els ingressos econòmics de què disposa el nucli familiar en el moment de fer la petició d'EBM poden haver variat substancialment respecte dels declarats a Hisenda en el darrer exercici.

El nou model fonamenta la quota mensual a la declaració de renda de l'exercici de l'any anterior. El període transcorregut entre el moment en què es donaven unes circumstàncies econòmiques concretes, les que es reflecteixen en la declaració, i el moment en què es formalitza la sol·licitud de plaça en una EBM és dilatada i poden produir-se canvis que afectin substancialment la situació econòmica de la família, de forma que l'import de la tarifa resultant no sigui proporcionada als ingressos actuals. Tal com evoluciona el mercat laboral, amb la proliferació de contractacions de curta durada i sense garanties de continuïtat, l'abaratiment dels acomiadaments, l'alt índex d'atur, etc., és més que probable que es donin casos de famílies que tinguin dificultats per pagar la quota assignada. De la mateixa manera que també podria donar-se la situació a la inversa: una economia familiar precària reflectida en la renda de l'any anterior suposaria una quota mensual proporcional però si han augmentat els ingressos des que va presentar-se la renda, l'import mensual destinat a l'escola bressol no seria coherent.

El fet que l'import mensual a pagar durant els 10 mesos que dura el curs escolar es calculi basant-se en els ingressos declarats més d'un any abans, pot generar situacions injustes en famílies que hagin vist perdre el seu poder adquisitiu per l'acomiadament laboral d'un dels progenitors o la reducció voluntària o no de la seva jornada laboral, incloent en aquest grup aquells que sol·liciten reduir la jornada per atendre el fill per al qual es demana la plaça a l'escola bressol.

Des d'aquesta Sindicatura es valora positivament qualsevol iniciativa de l'Ajuntament de Barcelona que suposi tendir a la universalització dels serveis que ofereix a la ciutadania. En aquest sentit, el plantejament amb què se sustenta el nou criteri per a les quotes de les escoles bressol municipals que aquest setembre s'implanten, s'hauria d'interpretar com una mesura que beneficia la majoria de les famílies que hi escolaritzen els seus infants. Segons les xifres facilitades pel consistori, al 62,5 % de les famílies se'ls rebaixarà l'import de la quota mensual, el 10 % continuaran pagant el mateix i el 27,5 % pagarà més, en aquest darrer grup s'inclouen les famílies que fins ara disposaven de la gratuïtat total. S'ha calculat que el màxim que hagi de dedicar una família a l'escola bressol sigui el 7,5 % dels ingressos.

Les autoritats municipals han declarat la seva predisposició a ajustar el nou model però sembla que aquesta revisió només es farà quan s'hagi implantat i es pugui comprovar el seu funcionament, segurament per al proper curs 2018-2019.

Aquesta Sindicatura considera que, de la informació i documentació obtinguda sobre la decisió de l'Ajuntament de Barcelona de modificar el sistema tarifari mensual de l'import de les escoles bressol municipals, aquesta decisió s'ha fet pensant a ajustar el pagament del servei en funció dels ingressos familiars però no s'ha tingut en compte la situació socioeconòmica actual que pot modificar substancialment l'economia de les famílies.

I, per tant, emeto la següent

DECISIÓ

- Estimar en part la queixa perquè, si bé l'objectiu de l'Àrea de Drets Socials està d'acord amb els principis de la bona Administració, el resultat és que el càlcul de l'import mensual per a l'EBM que ha de pagar cada família per infant amb la nova tarifació social es basa en els ingressos econòmics declarats en la renda de l'any anterior, i quan es calcula l'import a pagar poden haver variat substancialment i per tant el resultat pot ser no prou equitatiu.
- Recomanar a l'Àrea de Drets Socials, i conseqüentment al comissionat d'Educació i Universitats, que no esperin a revisar l'impacte de la implantació del nou model quan finalitzi aquest curs 2017-2018 sinó que estudiïn amb immediatesa les peticions de les famílies que demanin que se'ls revisi la quota per haver perdut poder adquisitiu de manera considerable.
- Recomanar a l'Àrea de Drets Socials i conseqüentment al comissionat d'Educació i Universitats, que quan analitzi el model de tarifació social, revisi els criteris a l'efecte d'apropar la valoració de la renda a la situació temporal més propera a la de l'inici del curs i que s'inclouï algun tipus de clàusula que permeti l'ajustament de l'import de la quota en qualsevol moment del curs en el casos de reducció dràstica d'ingressos.

Aquesta decisió es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i del seu contingut s'informarà la persona interessada.

Barcelona, 22 de setembre de 2017